

Szendelát

Szerkeszti: Kemenes Lajos

TARTALOM:

A hét fejei • Sándor Pál vészőfutásától Hegyeshalmy csatájáig — Sándor Pállal • Baski Imre földmives a szerkesztőségben • Fordítás, amely nem készült műfordításnak • Szőlőidomárok • Visszakövetelt írói tiszteletdíjak • Románia két királynéja

Megjelenik hetenként

*Budapest, 1921. évi
március hó 12.
III. évf. 10. sz.
Előfizetési díj
negyedévre
70 korona*

*Kiadja a
Központi
Sajtó-
vállalat
R. T.*

ÁRA

• 6 •

KOR.

**NEMZETI UJSÁG
UJ LAP
UJ NEMZEDÉK**

**A KÖZJÓÉRT HARCOLÓ
KERESZTÉNY NAPILAPOK!**

TIVOLI MOZGÓ

VI., Nagymező-utca 8.

*Naponta változatos
műsor.*

Az előadások kezdődnek:

Hétköznap 5, 7/7 és 9 órákor
Vasár- és ünnepnap 1/4, 1/6, 7 és 1/2, 9 órákor.

TABARIN

A FŐVÁROS LEGELŐKELOBB TÁNCPALOTÁJA

Rákóczi-ut 63. Telef.: Józs. 21-16.

VIDÁM MŰSOR.

Ének, tánc, zene és aktualitások.

**5 ÓRAI TEA
ÉS TÁNC**

**A
RENAISSANCE
ÉTTERMEIBEN**

REVÜ SZINHÁZ

Kristálypalota, Szerencsen-utca

**A
BÁLKIRÁLYNŐ**

Strauss Oszkár operettje kerül színre

MINDEN ESTE 7 ÓRÁKOR.

FELLÉPNEK: ♦ ♦ ♦

Honthy Hanna, Szirmay,

Dobos és Galetta. ♦ ♦ ♦

**EGYPTOMI
DOHÁNYPÁC**

Érkezett! CITY, IV., Eskü-ut 5. szám

MOZGÓKEP OTTHON.

„PRISCILLA DEAN SZERELME“

Életkép 5 felvonásban.

„A MEG NEM ÉRTETT ASSZONY“

Színmű 5 felvonásban.

PATHE JOURNAL. ♦ Előadások : 4, 6, 8 órákor.

RADIO

A LEGJOBB

TERPENTINES

CIPŐKRÉM

KIS KOMÉDIA

VI., RÉVAI-UTCA 18. SZ. ♦ TELEFON: 14-22.

Igazgatók: Rott és Steinhardt.

!! ELSŐRANGU MŰVÉSZELŐADÁSOK !!

Vasárnap délután is esti előadás.

NEMZETI ROYAL ORFEUM

1/2 7 UJ MŰSOR! 1/2 7

UJ OPERETT!

UJ VARIETÉSZÁMOK!

Gondolat

A hét fejei

Vörös Mór kísérletet tett a mult héten: a napilapok nem jelenhettek meg és egy szám a *Gondolat*-ból is elmaradt. Talán igaz, hogy nem is Vörös Mór volt az ijesztgető, talán nem is ijesztgetés volt a cél, talán csakugyan arról volt szó, hogy a nyomdászok kenyere kevésbé legyen fekete, de bármiképp legyen is, aunyi bizonyos, hogy kár volt a sztrájkba belefogni. Csak kárt okozott. Ime, négy napi viaskodás után odajutottak, ahol a viaskodás előtt abba hagyták. Kevesebb harag és több megértés — ilyen egyszerű és kicsi bölcsesség is ráncokat takaríthat meg s a bölcsesség nem jár üzemi költséggel. A műegyetemiek derék gárdája pedig minden dicséretet megérdemel. A kultura igazi katonái ők. Nem a sztrájk letörésére állottak munkába, hanem a magyarság érdekeinek megvédésére és, hogy vanuak és dolgozni tudnak — az szolgáljon okulásul.

Andrássy Gyula végre belépett a keresztény pártba, sőt a vezérséget is vállalta. Aránylag nem is tellett bele nagy idő, amíg a nemes gróf elszánta magát, hiszen két év az örökkévalósághoz képest, igazán semmi. Persze Magyarország és a kereszténység ügye jobban jár, ha Andrássy nem az örök-

kévalóság óramutatója után igazítja tetteit, de azért megértjük azt is, ha valaki a bokáját is óvja, amikor életmentésre készül.

Végre mégis közöttünk van és ez a fontos. A kipróbált, nagy egyéniség alig kiszámítható nyereség. Most kiáll a küzdőtérre és miután a pelyhedző legények kihandabandázták magukat, ő majd megmutatja, hogy mi a munka. A demagógiát bizonyára megunták már a választók is, akik megteremtették és Andrássy kiállítását úgy tekintjük, mint elközelgését a jobb időknél, amikor a suszter a kaptafa és a honatya az eke szarva mellé tér vissza.

Baltazár Dezső egész természetesnek találja, hogy elvbarátai és szekértolói között osztotta szét a pénzt, amit Amerikából a nyomor enyhítésére kapott. Azt mondja a liberálisok reménybeli vezére, hogy csak nem adok azok részére, akik a keresztény kurzusból amugy is eleget profitálnak. Tehát: aki protestáns, Baltazár urral szembe helyezkedve az igazi keresztény eszme szolgálatába állott, az csak önzésből, haszonlesésből tehetette. A súlyos vádra majd az illetékesek felelnek meg, mi csak arra figyelmeztetünk, mintha Baltazár ő bőjti-csillagsága nem lenne

Szondolat

egész bizonyos benne, hogy őt pusztá rajongásból követik. Igen, a bűnben, amit másokra kenne, mintha ő lenne a ludas, mert különben a dollárokat a keresztény tábor harcosai között osztotta volna szét, saját nyomorgó (értsd bankigazgató, földbirtokos, szállóbirtokos, háztulajdonos) hiveit pedig, az igazi szeretet és az ügyért való önzetlen lelkesedés pénzével elégitette volna ki.

Pénzosztogatással vádolni a keresztény tábert és ugyanakkor pénzt csakugyan kiosztogatni — ez igazán mestérfogás és Baltazar valóban méltó társaságra talált a liberálisok között.

Tomcsányi igazságügyminiszter statisztikát terjesztett be arról, hogy a hadicsalók között 75 százalék a zsidó. A liberális lapok egy árva mukkal se emlékeztek meg erről. Eldugták a tükröt. Hiszen nagyon értjük, ha szegyenkeznek és a leleplezés egy kissé kellemetlen időben is jött. *Tomcsányi* éppen úgy érkezett, mint a detektív, aki család, okirathamisítás és sikkasztás miatt letartóztatja az egymás nemes erkölcsét dicsérő társaságot.

Nagyatádi Szabó István bátyánk haragszik, amiért aszondja, hogy a keresztény lapok őt paktálással vádolják, mer aszondja, azzal ő még nem állt a liberálisok közé, amiért szóba ereszkedett velük. Már akárki mondta is, hogy nagyatádi Szabó a liberálisok közé áll, mi magunk bizonyítjuk, hogy nem mondott igazat. Igenis valljuk és hirdetjük: nagyatádinak eszeágában sines a liberálisok közé állani, mert jól tudja, hogy a liberálisok nem kerülhetnek uralomra, de azért persze szóba áll velük, mert aszondja: ki tudja, hátha mégis...

Meg még, hogy ő lenne paktáló ember? Már micsoda ráfogás! Targyalt

ő már a politikai pályafutása alatt aszondja, a Wekerlével, az munkapárttal, az Eszterházy gróffal, a Hadikkal meg-meg a forradalom minden egyik pártjával... még, hogy ő paktálna. Nő de ilyet!

Sziji Bálint, kiszgazda korifeus, a haza megmentésének nevében következőket tartotta szükségesnek ezen a héten: adjon a kormány a kiszgazdáknak házhelyet, adjon a kormány a kiszgazdáknak kishérletet (de jó nagyot), adjon a kormány a kiszgazdáknak földbirtokreformot, adjon a kormány a kiszgazdáknak még több kisüstöt, adjon a kormány a még több kisüst után még nagyobb adómentességet... Mindezek, mondja, szükségesek Magyarország talpraállításához, a hazát csak így lehet megmenteni és ha a kiszgazdák mindezeket megkapták, akkor már igazán nem kívánnak egyebet — mondja *Sziji* Bálint — csak éppen a gabonaforgalom szabaddátételét.

Ezek után csak *Sziji* Bálint ellenségei mondhatják, hogy *Sziji* Bálint a kiszgazdák érdekeit összetéveszti a haza érdekeivel, de azok legalább teljes joggal mondhatják.

Miklós Andorék telekiabálták az országot, hogy milyen szörösszivü ez a *Tomcsányi*, ime betiltotta a mulatságot, amit a beteg ujságírók javára akartak rendezni, ejnye, hol is? Igen, a Newyork kávéházban. Borzasztó ember ez az igazságügyminiszter, mondják *Miklós Andorék*, még a beteg ujságírókon se indul meg a szive.

Tomcsányi pedig kijelenti, hogy ő nem szörösszivü, igenis fáj neki a sok beteg ujságíró és engedélyezi is a mulatságot, de ne a Newyork kávéházban rendezzék, hanem zárt helyen: az Otthonban, a Fészekben vagy a Vigadóban. Ahol tetszik.

Sundolat

Miklós Andoréknak azonban sehol sem tetszik. Csak éppen a Newyork kávéházban tetszik és ha ottan nem lehet, akkor maradjanak a beteg újságírók betegek, de a mulatságból nem lesz semmi. Talán nemcsak az újságíró, hanem a Newyork is beteg? Ugyan ki lehet a Newyork gazdája? Csak nem Miklós Andor?!

Sándor Pál vesszőfutásától — Hegyeshalmy csatájáig Sándor Pállal

Felhívták a figyelmemet, hogy Sándor Pál a nemzetgyűlés egyik ülésén érdekes interpellációt terjeszt elő Hegyeshalmy miniszterhez a MÁV. Biedermann-féle szerződésről. Gondolom ez a kérdés most a legfontosabb az ország sok égető problémája között, amikor a legtöbb ember nem tud megélni a fizetéséből, a porosz szén mázsáinkint több mint 600 koronába kerül és az ugynevezett «olcsósági hullám» csak az Atlanti Óceán partjai körül tornyosodik, de sehogyse akar eljönni errefele.

Sajnos, a nemzetgyűlésnek erre a nevezetes ülésére nem tudtam elmenni, a képviselők hozzátartozói, meg a képviselők hozzátartozóinak a hozzátartozói és az ezekhez tartozó hozzátartozók az összes karzati jegyeket előre elkaptokták, még az újságírók közé se lehetett beférni, annyi volt ott is a hozzájuk tartozó. Másnap reggel aztán elővettem rendes újságomat, a *Nemzeti Újság*-ot és abból értesültem az egész eseményről.

Sándor Pál vesszőfutása volt a *Nemzeti Újság* parlamenti tudósításának a címe, amely erről az eseményről beszámolt. Nagy, kövér betűkkel volt kírva ez a

három szó, alája meg kisebb kövér betűkkel ezt nyomtatták: «Hegyeshalmy és Vass miniszterek visszaverték Sándor Pál támadását.» És hűen és részletesen le volt írva Hegyeshalmy miniszter kétórás beszédének a kivonata, amely a Biedermann-szerződésre vonatkozik. A beszéd végénél örömmel értesültem, hogy: «(Zajos éljenzés és taps a jobb oldalon és a középben)» fogadta a miniszter szavait.

«Sándor Pál válaszolni próbál» olvastam tovább ezt az ugynevezett alcímet a tudósításban. Hát csak válaszolni próbált, állapítottam meg magamban. Biztosan szánalmas dadogás lehetett a válasza, hiszen a cikk végén kiderül, hogy «elismerte, hogy panama, vagy visszaélés nem történt.»

A kávéházban olvastam el ezt az egészet és a pineér megszokásból egész halom újságot tettem elélem. Legfelől a *Szózat* állott. A *Szózat* csak 10 sort szentel ennek az ügynek, de többek között azt írja, hogy «Sándor Pál beszéde folyamán sértő szavakkal illette a kereskedelemügyi ministert. Az elnök kéri, hogy ne használjon a miniszterre sértő kifejezéseket, mert különben kénytelen lenne rendreutasítani.»

Érdekes. A *Nemzeti Újság*-ban erről nincs is említés. Kezdtém kíváncsi lenni, hogy vajjon mi lehetett ez a sértő kifejezés, amivel Sándor Pál Hegyeshalmyt illette? Elővettem a «*Pesti Hírlap*»-ot, hátha abban benne van?

A *Pesti Hírlap*-ban tényleg megjelentem a sértegetéseket. Szórol-szóra így:

Sándor Pál... A cenzura törölte például azt, hogy a miniszter olyan dolgokat dicser, amire az államtitkár azt mondja, hogy disznóság.

Elnök: Ne tessék folyton a disznóságokkal foglalkozni!

Hegyeshalmy: Ezzel árt az országnak!

Sándor Pál: Nem én ártok, ön árt! Tessék rábízni, hogy mit tartok helyesnek az országra nézve!

Ernszt Sándor: Görömbáskodik! Fogja be a száját!...

Sándor Pál: Fogja be maga a száját!... (*Oriási zaj*).

Elnök: Ne használjanak ilyen kifejezést, mert kénytelen lesznek rendretasítani...

A ravasz *Pesti Hirlap* nem mondja, hogy kit lesz kénytelen az elnök rendretasítani. Persze, hogy nem mondja, gondolom magamban, hiszen a *Pesti Hirlap*-ot úgy a Sándor Pál-pártiak, mint az *Ernszt Sándor*-pártiak egyformán olvassák, hát nem tudja, hogy melyiket szeresse, melyiket válassza?... Egyébként a *Pesti Hirlap* nem írja ki nyíltan Sándor Pálról, hogy az interpellációval felsült, viszont azt sem mondja, hogy nem sült fel.

Egyébként érdekes, hogy a *Pesti Hirlap* feltűnő gyakran vette észre Weiss Konrád közbeszólásait, amit eddig sem a *Nemzeti Ujság*-ban, sem a *Szózat*-ban nem láttam. Például, mikor Weiss Konrád ezt mondta: «Ne hagyd magad Schlesinger», a *Pesti Hirlap* szerint nagy derűtség volt és az előző két ujság be sem számolt erről!...

Szerencsére ott volt előttem a széken a *Budapesti Hirlap* is, amely «Hegyeshalmy és Sándor Pál» címen számol be erről az eseményről. A *B. H.* nyíltan megírja, hogy Rakovszky István elnök tényleg Sándor Pált utasította rendre azokért a sértő kifejezésekért, amelyekkel a minisztert illette. Viszont a *B. H.*-ből megtudtam azt is, hogy Sándor Pál azzal védekezett: nem ő kezdte a sértegetéseket, hanem a minister. Ez egészen új momentum volt. lám a *B. H.*-nak milyen jó szeme van, többet lát, mint azok az ujságok, amelyeket

eddig olvastam. Többet is ír. *Gunda Jenő*t is megörökíti a vita folyamán, aki a zsidókra vonatkozólag a sértés-áradatban ezt kiabálta Sándor Pálnak:

«— Hallgatniok kellene és még ők beszélnek...»

Hegyeshalmy beszéde végén a *B. H.* (*Éljenzés és taps*)-ot jelent, viszont Sándor Pál beszéde végén (*mozgás*)-t.

A minister beszédének végéről a *Nemzeti Ujság*-nak az éljenzésre vonatkozó «taps»-át, meg a tapsra vonatkozó «jobb oldal»-t és «közép»-et a *B. H.* elsikkasztja.

Most nem tudtam, hogy mit gondoljak? A *B. H.*-ről az előbb azt tételtem, hogy többet lát és többet hall, mint a *Nemzeti Ujság* meg a *Szózat*, s íme kiderül, hogy kevesebbet lát, mert nem látta a jobb oldalt és a középet és kevesebbet hall, mert csak «tapsot» hallott, nem pedig «zajos tapsot».

Hát ilyen eltérőek az ujságok tudósításai egy és ugyanazon eseményről? Már izgatott a dolog és hajszolui kezdtem a többi ujságokat is.

Nini! A *Pesti Napló* szerint *Hegyeshalmy* ezt mondta Biedermannra:

«Igaz, hogy Biedermann zsidó...»

Vajjon miért emeli ki ezt a *Pesti Napló* ritkított, dült betűkkel az egyhangu szürke sorok közül, amelyekkel a minister szavait nyomtatták? Olyan fontos az a *Pesti Napló*-nak, hogy Biedermann zsidó? Meg Sándor Pál kijelentését is kiemeli a beszéde végén, amikor azt mondja, hogy ő «tettekkel erősíti a keresztény kurzust...» Ezt a *Nemzeti Ujság*, meg a *Szózat* biztosan azért nem írják meg, mert szégyenlik az olvasóik előtt. A *Pesti Napló* pedig büszke rá.

A *Világ* *Hegyeshalmy* csatájáról számol be Sándor Pállal. A minister egész

beszédéből ezt az egy mondatot emeli ki feltűnő, dült betűkkel:

«... A vontesövek dolgában felett Oláh Dániel, aki szakember...»

A *Világ*-nak ez a legfontosabb az egészéből, a miniszter kijelentése elődjéről, Oláh Dánielről, hogy az vontesőszakértő. No meg az, hogy *Rassay* Károly Sándor Pál mellett foglalt állást, mikor kijelentette védelmére: «Többet nem tehetett, mint megírta...» és még egyszer: «Ha igaza van, akkor ez csakugyan nem járja...»

Persze. Ezzel is ártani akar a kurzusnak. Ha már *Rassay* is Sándor Pál mellett kiabálja közbe megjegyzéseit, akkor ezt muszáj kiemelni a *Világ*-ban. *Rassay* is örül, meg Sándor Pálnak is jó reklám, mert *Rassay* keresztény.

Altalában a *Világ* tudósítása szerint Sándor Pál szereplése nem vesszőfutás volt, hanem gyönyörűséges diadalmenet. Visszont *Hegyeshalmy* szereplése valószínűleg vesszőfutás volt. A beszéde szármalmas dadogás. A végén pedig:

«... *Hegyeshalmy* percekig gondolkodik majd így szól: A képviselő ur nagyokat szokott mondani, de bizonyítani nem tud semmit. És leült.»

Hegyeshalmy válaszát, amit a Ház elfogadott, ilyen címmel intézi el a *Világ*: «Leült a miniszter.»

A fejem szédült és kóválygott és már egészen összezavartam az egész *Hegyeshalmy*—Sándor Pál-féle ügyet. Meg csak a *Népszava* volt hátra. Mindjárt a cím helyett csupa kövér x betű. xxxxxx. Vajjon milyen címet okoskodott ki a *Népszava* elvtársainak, hogy a cenzura nem engedélyezte?

Gyanúsítom a *Népszavát*, hogy direkt érdekessé meg feltűnővé akarja magát tenni ezzel a sok xxxxx betűvel. Hátha a MÁV. Biedermann-féle szerződése

mögé is be lehetne vinni a «fehér terrort»?

A «*Népszava*» olvasótábora ugyanis minden xxxx betű helyén «fehér terrort» sejt. Pedig az xxxx-ek helyén nincs semmi, csak fehér — papír.

Baski Imre földmives a szerkesztőségben

Mit vitt el tőlünk a háború? Sokat, nagyon sokat. Annyit, hogy el se merjük gondolni. Föl se lehetne sorolni. Csöndes estéket, melyeken ábrándoknak adjuk át magunkat, redőtelen arccokat, melyekben a nyugodt élet tükröződik, gyermeteg kedélyt, mely alig hullámszik. Ennek a felsorolásnak nem lenne se vége, se hossza. Megváltozott köröttünk az élet gyökerestül és ma már szinte azt se tudjuk számontartani, mit veszítettünk. A veszteségi lista végtelen hosszú.

A háború azonban változásokat is teremtett. Új arccokat, új embereket hozott, akikről békében nem is álmodtunk.

Ez a jelenet például akkor érthetetlen lett volna:

Szerkesztőségünk ajtaján kopogtatnak.

Egy fekete, alig őszülő magyar lép be.

— A szerkesztő urat keresem.

— Milyen ügyben?

— Az irodalmi szerkesztőt.

— Kéziratot hozott?

— Azt.

A különös vendég kissé félnék és megilletődött. Körül-körültekint, mintha tilosban járna, suttogó hangon beszél. Jobban szemügyre vesszük őt. Egész mivoltán látszik, hogy nem az íróasztal mellett, a lámpa sárga sugárzásánál töltötte ifjuságát. Arca napbarnított.

Szondolat

Tenyere érdes és kezefején, mint ahogy a munkásoknál látni, felpuffadnak — kéken — az erek.

- Milyen kézirat ez?
- Versek, kérem.
- Foglalkozása?
- Földmives.

Egy földmives a szerkesztőségben. Annakelőtte a földmivest csak az eke-szarva mellett képzeltek el, amint nyári hajnalon, kék ég alatt áll, a végtelen síkságon és fölötté pacsirta röpköd. Most a cigaretta-füsttől szürke szerkesztőségben vár, dobogó szívvel, mert kéziratot hozott és meghatottsága nem lehet kisebb, mint miénké, városiaké a mezőn; mikor a kőbörtönökből kiszabadulva a rétre lépünk. Ahitatosan nézdelődik. Neki a kopár munkaszoba igazetesebb, mint az erdő és a telefonok szobában énekelnek, mint a pacsirták. Az irodalmi becsvágy bujtogatja.

Kezünkbe vesszük a kötetet — zöld viaszkos-vászon füzet — és lapozgatni kezdünk benne. Egymás hegyén-hátán költemények, akom-bákom betűkkel, olykor helyesírási hibákkal is. Az olvasott vagy hallott vezércikk-szólamokon kell magunkat keresztül rágnunk, hogy eljuthassunk a versek igazi magjái: Mert nem tartalmatlan irások ezek. Olykor-olykor fellüktet bennük az érzés és a kifejezés kedves tisztaságában van valami varázsos. Különösen feltűnő az, hogy a formája mennyire gördülékeny és a kadenciái mennyire összecsengőek. Csak az tudja ezt méltányolni, aki sok kezdő író kéziratát nézte át.

Lapozgatunk a könyvben. Egy vers címe: *A földmives.*

- Délibábos rónán,
- Hegyen-völgyön látja,
- Hogy virul a mező
- Százféle virága.

Dönögnek a méhek,
Szállnak a pillangók,
Minden kis fűszálon
Ezer gyöngyharmat lóg.

Arca piros pozsgás,
Festéket ad rája
Napsugaras szellő,
Isten patikája.

Mért nem kaszálni kell
Angol fodból helyett?
Minden bajnokságot
A magyar nyerne meg.

Meglepően kész és humor is van benne. Egy másik verse:

Te rajtad is vén ősz
Szépség olyan sok van,
Azt se tudom miért
Szeresselék jobban.
Talán hogy hajnalod
A delet elszórja,
Melytől a hervadt fű
Hajammal egyforma.
Vagy azért, hogy napod
Hevét mérsékeli,
Vagy hogy hordóimat
Borral töltöd teli,
Vagy azért hogy minden
Szép gyümölcsöd megér...
Legjobban szeretlek,
Hulló leveledért.

A vers írója 51 éves. Elmondja, hogy Csepelszigeten született, világléletében földmiveskedett, Makádon.

- Mióta ír verseket?
- Csak pár éve. A háború óta.
- Mégis, hogy kezdte?
- Nem gondoltam soha arra — mondja mosolyogva — hogy verseket írjak. Nekem az nagyon idegen volt. Hiszen csak öt elemi végeztem és az írást se tudom rendesen. De kitört a háború. Két szép fiam katonának állt. Az egyik, 19 éves, elesett a Kárpátokban. A másik a fronton meghült, hazajött, tüdővésztes lett. Az is elpusztult.

Mind a két fiamat elvesztettem. Mikor magamra maradtam, elkezdtem írni.

— Olvasott másoktól is verseket?

— Petőfit. Őt nagyon szeretem.

— Arany Jánost ismeri-e? Az is paraszti családból származott.

— Nem ismerem.

— Vörösmartyt? Tompát? Kisfaludyt?

— Őket se ismerem. Csak egy iskolás könyvben láttam néhány verset. Most vettem egy stiliztikát — a szót helyesen mondta ki — abból a ritmust akarom megtanulni. De nem nagyon értem. Nem tudom, mi a hosszú meg a rövid szótag.

— Nem is kell azt megtanulnia. Látja, eddig se tudta és a versei mégis jól pengenek.

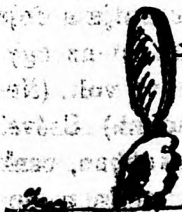
— Pedig nagyon nagyon szeretnék tanulni. Szeretném, ha ezeket a verseket kiadhatnám, könyvben. Nem magamért, hanem a két fiamért.

Igy állott előttünk a magyar földműves. Szemét könny harmatozta, mint minden esetben, mikor fiairól beszél és fakósárga arcán kigyulladt valami nagy-nagy láz, az érvényesülés, az előretérés láza. Jelképe ez az ember az egész magyar fajtanak, mely a boldogtalan háboruban idegrázkodást kapott, magára ocsudott és ezen a földön egyelőre nem is kaphat megnyugvást, csak valahol messze a szépségben és a művészet álmaiban. Aztán Petőfire gondoltunk; aki egyik versében azon panaszkodik, hogy miért nem maradt

földműves, aminek az ég őt szánta, miért kell álmatlan éjszakákon vergődnie tintával és papírral? Most íme egy földműves a barázda mellől, a napsugarakból és a csöndből bejön egy budapesti szerkesztőségbe. Minden vágya az, hogy versét lenyomtassák. Kivánsága teljesedett.

Fordítás, amely nem készült műfordításnak

A Magyar Szinpad, színházi napilap, amely hivatásához híven filharmónikus hangversenyeink műsorát utmutatással szokta kísérni, újabban (nem éppen hivatásához híven) mérgezett nyilvesszőket röpít zenei életünk kiválóságára: Kodály Zoltán felé, akinek egyéniségéről ezek a nyilvesszők természetesen maguktól lepattannak. Hogy szót emelünk, csak azért történik, mert a Magyar Szinpad támadását kissé szokatlan formába burkolta. Cserna Andor, a cikkező zeneesztéta — úgy látszik — szeretne volna kimutatni, hogy Kodályt nemcsak a Magyarország hasábjain, hanem Párisban is tehetségtelennek tartják. Ezért lefordította a *Temps* egyik tárcáját, mely többek között Bartókkal is foglalkozik. Ez a fordítás hírül adja, hogy nemrég a párisi közönség, mely Bartókban felismerte a zsenit, Kodályt kinevette.

A Magyar Szinpad francia aláírása bujt támogatása azonban balul ütött ki. Bartók Béla ugyanis a Szózatban kimutatta, hogy a Temps tárcája eredeti franciában korántsem kompromittálja Kodály művészetét és a Magyar Szinpad hibás, Kodály rovására alaposan elferdített fordítást közöl. Bartók helyreigazítására Cserna Andor ismét a Magyar Szinpadon iparkodott válaszolni: hivatkozott műfordítói érdemeire, kijelentette, hogy az illető fordítás nem készült műfordításnak és végül beismerte, hogy a szerkesztőségi munka sietségében hiba csuszott fordításába. Mindez azonban szerinte nem fontos, a fő, hogy ő továbbra is fenntartja véleményét Kodály franciaországi szerepléséről.

Leszögezzük, hogy Cserna fordításának értelmi ferditéseit nem mentheti az, hogy munkája nem készült műfordításnak. És kérdezzük, mi okozta hogy a szerkesztői munka sietségében a fordító ráért hibáit úgy megválogatni, hogy azok mind Kodályt feketítik be s az ő rovására viszont Bartókot dicsőítik. Bocsánat, de a hibák ilyen egyoldalú becsuszása inkább rosszhiszemű kiszámítottságra, mint szerkesztői sietségre mutat.

Hogy Kodályt mennyire becsülik Párisban, arra nézve csak ennyit jegyzünk meg: a *Revue Musicale*, a legtekintélyesebb francia zenei szemle, Kodálytól nemrég zongoraszerzeményt kért, hogy legközelebbi számában kottamelléklet alakjában leközzölhesse. Ugyancsak Kodályt bizta meg a magyarországi zeneélettről beszámoló rovat vezetésével. A Magyar Szinpad esztétája tehát mégis kénytelen lesz beletnyugodni abba, hogy elárvult országunknak Bartók mellett van még egy második zeneszerzői nagysága is, akit külföldön elismernek.

Szólóidomárok

(Pesti film-rendezők)

Olvastam a Gondolat cikkét, mely ugyancsak kikelt a kalandorfilmek ellen. De nem kelt ki a lélekidomárok és az érikaszólók ellen, holott ezek is vannak olyan igaz kalandorfilmek, mint amazok. Sőt az én szememben szinte kellemetlenebbek ezek a pesti kalandorfilmek, szólóidomárok, mint bajtársaik, a nagy, illetve hosszú külföldiek: Mert az utóbbiak még a játék lepergetése előtt felemelik — egy-egy konferanszra — a sisakros . . . pardon, fekete álarcot és őszintén megmondják, kiírják, hirdetik: most következik az *Ez megazajagvár* című rettenetes, szenzációs kalandorfilm. (Akinék nem izlése az ilyesmi, nem nézi meg, elmehet haza.) Mig a pesti lélekidomárok nem mondják meg, hogy itt kalandorfilm következik, azt mondják tessék csak maradni, jönni, itt most valódi irodalmat adunk, filmen, magát Jókait, magát Népszínművet . . .

S pereg a Lélekidomár! . . . Jókai szerint 1871-ben történik, de ime, — nyilván azért, hogy izgalmasabb legyen az eset: Lyonel gróf autómérenyületet követ el Lándory ellen. De persze azért Villám Bandi sem hiányzik, — nyilván azért, mert ezt elég jól alkalmazta Jókai is, a betyár dolog elég izgalmas dolog, tehát maradhat. Sőt a csárdajelenetben ugyancsak betyárosan viselkedik maga Lándory vizsgálóbíró is, ugyancsak forgatja a feje fölött a flóbert-puskát, amint az egykor, anno 1871-ben divatban volt. (Nagyon izgalmas, — maradhat.) Szóval minden együtt van a darabban, csak Jókai hiányzik és a kor nincsen sehol . . .

Szöveg

Hogy a történet a jelenbe van átvive? Igaz, így már értem, miért jár Medea grófnő modern, u. n. à la Hellerróbert ruhában, kurta szoknyincóban, mintha most húzták volna ki a Madame Sick skatulyájából. Így már értem, mért gyujt rá a szalonban Lyonel gróf u. n. tomadohhal... De, de, de viszont, akkor, mit keres még mindig ott Villám Bandi és környezete, mikor napjainkban már igazán nincsenek villámbandik. Igaz ugyan, hogy betyárok vannak, de nem villámbandis betyárok. (Betyár és autó, mintha Julius césár hozatna magának egy Thonet-széket).

Szóval minden együtt van, csak Jókai nincs együtt, csak Jókait tépték széjjel, csak a korszerűség hiányzik, ami pedig, ha benne lenne, a film értékes lenne és érdekes, így — nem értékes és nem érdekes: autómérenyiet Jókai regénye ellen. (A rendezésért Garas Márton főfilmrendező szedte fel a garasokat).

Az «Krik a szőlő» című mozinépszínművet bizonyos Stein nevezetű rendezte el. Na kérem: «Itt látható lesz az igazi magyar szüret, reggeltől estig tizenkét óra, estétől reggelig tizenkét óra, összesen huszonnégyszáz méter, tessék besétálni!»

Hát kérem, a János, vagy Péter, vagy inkább Pali bácsi ugyancsak belealudt a reggelbe, nem ébresztette fel a lóndiner. Siet is ám a reggelivel: igyekeznie kell a szüretre! Hamarosan leönti a kávé, s már is men. Szalonnát, kenyeret nem enne egy világért se, csak kávé: ma szüret lesz, a szalonnára nem smakol a must. A kávéra már pászol. Milyen esze van önnek kedves Stein filmszerkesztő ur, hogy ezt kitalálta!

De minek szaporítsam a szót, — a film szintén nem korszerű, illetőleg

nem népszerű, t. i. nem parasztszerű, amilyen lenni akar. De viszont propaganda filmnek — most jut eszembe — megfelelő: jól félre lehet vezetni vele a külföldet. Higyje a külföld, hogy egészen megfinomodtunk, — mióta nem volt szerencsénk, illetőleg, amióta csak a harctereken volt szerencsénk, illetőleg csak a békekötésnél volt szerencsénk, szóval, amióta nem láttuk egymást odahaza. Tudniillik olyan finom paraszturi-emberek, mint e filmen, nincsenek ugyan mifelénk, de mért ne higgyék, hogy vannak? Például ugyanez a Pali dehogy is használna már a keze fejét, mándliujját ahhoz, hogy a száját megtörölje, minek is a, ott a — szalvéta. Stb., stb., — minek untassam az olvasót — sok, sok apró tréfaság, melyek azonban együttesen igen hatalmas félreértéssé hatalmasodnak, nevetségesek, vagy bosszantók, ahogy vesszük: a film, mintha egy sereg pesti vásárnap kirándulna falura — szüretet csinálni. (U. n. szontagszűretelők).

Es így tovább és így tovább, sok szőlőidomár keletkezik ezekben a pesti filmgyárakban... Mondom, majdnem kellemetlenebbek ezek a pesti «magyar» kalandfilmek, mint az amerikaiak. Ezek a Dob utcai szüretetek, Rákóczi uti lélekidomárok.

Csak azt nem értem, minek nyulnak a t. pesti főrendezők olyasmihöz, amihez nem értenek, amihez semmi köze se a b. testüknek, se a b. lelüknek. Akad érdekesség, izgalom, romantika, lira a Dob-streeten is. S az közelebb van öönhöz: parancsoljanak talán oda fordulni, de csak oda, de oda — teljes bizalommal.

Paraszt Ember.

Visszakövetelt írói tiszteletdíjak

Az *Uj Nemzedék*-ben olvasom híret, hogy a kultuszminisztériumban tizen-nyolc havi szakadatlan munka után végre sikerült befejezni a proletárdiktatura alatt működésben volt ugynevezett *Szellemi Termékek Országos Tanácsa* gazdálkodásának a felszámolását. A hirdás szerint ez a *Tanács* nem kevesebb, mint összesen harminchát millió koronát költött irodalmi célokra, illetőleg írói tiszteletdíjak kifizetésére.

— No, a mindenét neki, — gondolom magamban — ha a proliktól rövid öt hónap alatt 36 milliót zsebeltek a magyar írók, akkor íróéknál igazán még a pincsikutyák is feketekávéét ihattak Kun Béla, Pogány meg Szabados Sándor uralkodása alatt.

Hány «író» közt oszlott meg ez a horribilis összeg? Hány író dolgozott a proletárdiktaturának? Való tény ugyan, hogy olyan író, akit joggal annak lehet és szabad nevezni, aligha van csak néhány száz is egész Magyarországon, de tekintettel arra, hogy itt nagy sápokról volt szó, tegyük föl, hogy a proletárdiktatura tiszteletére egyszerre *üzembe* lépett pl. 3600 író, — akkor is átlagban nem kevesebb, mint 10—10000 korona ütötte a markát a népes gárda minden egyes tagjának. Ha pedig csak 360 írót veszünk a kalkulus alapjául, akkor meg éppen-séggel 100—100 ezer korona jutott volna minden egyes íróra. Csinos összeg rövid négy-öt hónap alatt, mert hiszen akkoriban még egy nagy család is megélhetett 4000 koronából havonta, különös tekintettel a tök, paraj, köleskása, hagyma és a hébe-lóba különös kegyképen juttatott birkahus árára, mert hiszen mást nem igen lehetett kapni akkoriban. De ha visszaemlékezünk rá, hogy mikor Budapest legelőkelőbb éttermében sem lehetett kapni egyebet a most felsorolt ételeknél, akkor az újságírók menzáján (ahol a népbiztosok is gyakran vacsoráztak) a köleskása mellett sűrűn szere-

pelt szárnyas az étlapon, kisebb családjú írók és újságírók még így is pompásan megélhettek havi két-három ezer koronából, mert a «menzán» aránylag eléggé olcsón lehetett étkezni.

És, ha aránylag mégis ekkora összegeket harácsoltak össze ama bizonyos írók a Szellemi Termékek Tanácsától, akkor vajjon mit kellett nekik írniok, hogy ilyen jól megfizessék őket?

Nos, itt jutottunk el ahhoz a ponthoz, ahol erősen lehet és kell disztingválni. A Szellemi Termékek Tanácsa, tudomásom szerint, általában elég jól megfizetett minden munkát, amit eladtak neki. Egészen bizonyos azonban, hogy legtöbbit, olykor talán horribilis összegeket utalványozott ki propaganda dolgokért. Mert hiszen, ha a propaganda-munkák honoráriumai nincs benne a 36 millióban, akkor aztán már igazán elképzelhetetlen volna az egész óriási összegnek hova fordítása. Tehát az oroszlanrész okvetlenül propaganda célokra adódott ki. Ezenkívül voltak olyan írók, akiknek egész addig követett iránya s irodalmi multja is teljesen beleillett az ő eszme körükbe. Ezeknek régebbi irodalmi munkáikat, résznyeiket is nagyon természetesen nagyon jó pénzen megvásárolták.

Nem lehet elhallgatni azonban, hogy nemcsak ezek és ilyen írók vettek föl tekintélyes összegeket a proletárdiktatura alatt. A direktóriumtól megszüntetett napilapok munkatársai a szüneteltetés egész ideje alatt pontosan megkapták a direktóriumtól, gondolom, ugyanazt a havi fizetést, amit azelőtt huztak lapjuktól. Amilyen komisz eljárás volt a sajtó elhallgatatása, viszont nem lehet mondani, hogy ebben nem volt bizonyos humanizmus az újságírókkal szemben, akikre pedig, bizonyára a soraikban lappangó megbizhatatlan elemek miatt, akkori hangok szerint határozottan gyűlölködéssel néztek a népbiztosok, kivéve az egy Szabadost, aki minden szívességet megtett nekik, de őt ki is buktatták a népbiztosságból. Szamuelyly nyíltan lecsukatással fenyegette meg az Otthon tagjait, s *Kádár* Lehelt és néhány

Szondolat

társát foggyverés vörösek kísérték egyszer Corvin-Klein Ottó elé, akinek karmái közül, csak az olasz misszió vezetőjének közbelépésére sikerült kiszabadulniok.

A megszüntetett lapok kötelekébe tartozó újságírókon kívül azonban akkor is voltak olyan újságírók és írók, akiket *vogelfrei* életre kényszerítettek a viszonyok.

Valószínű, hogy ezek közül nem egy bedült a diktaturának és propaganda-írásokra is odaadta magát. Tudok olyan írókat, aki úgy állt akkor a világban, mint az ujjam és a diktatura elején írt három-négy propaganda-izű vezércikket a vidéki sajtóosztálynak a százötven koronáért, de egyrészt ezekben a cikkekben is a nemzeti összetartást hangsúlyozta a ránk zuduló ellenséggel szemben, másrészt pedig még így sem vitte rá a lelkiismerete, hogy tovább folytassa ezt a foglalkozást.

Tudok olyan veterán volt szerkesztőt, aki letiltott vagyonából havonként kitevő 2000 koronából beteges ember léte nem bírván megélni, pénzbeli segélyért folyamodott a Szellemi Termékek Tanácsához, és lehet, hogy meg is kapta, amit kért, a 2000 korona segélyt. De mit csinált volna, ha egyszer nem tudott megélni? Ismerek olyan jó keresztény, jó magyar írókat, akinek nagy családja, volt, de keresete nem volt sehol semmi — ez is fölment a Szellemi Tanácshoz, ahol rögtön a legnagyobb készséggel ki is utaltak neki 2000 korona előleget.

— Nem baj, ha elfogy, tessék eljönni két-három hét múlva, akkor újra kiutalunk 2000 koronát.

Az illető, mivel annyi idő alatt csakugyan elfogyott a pénz, föl is ment két-három hét múlva és újra kiutaltak neki.

De mindez előleg volt. De mire? Eredetileg úgy volt, hogy az a bizonyos írói kataszter ad majd havi 3000 korona tartáspénzt az íróknak. Ebből azonban nem lett semmi. És akkor célozgatni kezdtek rá az írói direktóriumban, hogy mégis könnyebben ki lehetne utalni a pénzeket, ha az

író ur dolgoznék is érte valamit. Szegény ember nem tudta mit csináljon?

— Nem lehetne talán a novelláimból eladni egy kötetre valót? — kérdezte aggodalmasan, mért világeletemben *polgári* írásokat cselekedett.

— Dehogyan nem! Csak tessék! — biztatták nagyon előzékenyen.

Es csakugyan Sikerült egy vaskos kötetre való tetőtől-talpig polgári novellát eladnia a diktaturának.

Ugyanígy megvásárolt a direktórium olyan regényeket is, amelyek, ha kiadásra kerülnek, csak a legnemesebb morál hirdetői lehetnek volna az akkori idők mindent felforgató zagyva irodalmában.

De hát ezeknek a dolgoknak a kiadására már nem került sor. A diktatura megbukott. És a kultuszminisztérium most jelenti, hogy a Szellemi Termékek Országos Tanácsa kezén *irodalmi* célokra kifizetett 36 millióból 18 millió az államot terheli, és, hogy a kincstár most ezt az összeget, vagy (mivel akkor fehérpénzben fizettek) hat ennek az ötöd részét tüzzel-vassal be akarja hajtani az írókon.

Több író, vagy az író kiadója már meg is térített bizonyos tételeket. De vannak, olvasom az Uj Nemzedék-ben *renitenskedő* írók, akik semmi áron sem akarnak fizetni. Ezeket majd rövidesen hatósági uton hajtják be az összegeket.

Pardon, hogy itt közbeszólok. Nagyon természetes, hogy én, aki e sorokat írom, szintén vettem föl honoráriumokat az írói direktóriumtól. Szintén régi, ártalmatlan, sőt merem mondani, szép és becsületes írásokért. Mindennap megettem vacsorára tíz korona ára hagymát, mert mindennap nagyon éhes voltam és ha nem szántam volna rá magamat, hónapokig tartó töprengés után, hogy a magam és feleségem részére napi félliter bor-adagot is kipanamázzak, talán föl is fordultam volna az elgyöngüléstől.

Egyszer óriási diadallal vittem haza két sovány libát, amit ezerszáz korona kékpénzért sikerült megszereznem.

— Majd kihizlaljuk, — gondoltam — és legalább lesz egy kis zsirunk.

Csakhogy nem volt tömő kukoricánk, a libák soványak maradtak, míg egy szép nyári reggelen az egyik kisfiám rosszul lett az éhségtől s akkor levágtuk az egyik sovány libát. Néhány nap múlva a másik fiacskám lett rosszul az éhségtől, akkor megettük a másik sovány libát. Kislányom pedig a diktatura végén, részben a koplalástól, részben azért a kis birkahusért való ácsorgástól — vitusáncot kapott szégyenke — s még ma is alig birom helyrehozni valahogy. Feleségem és jómagam szintén alaposan lefogytunk már a diktatura alatt. Tehát már akkor, amikor fölvettem ama bizonyos írói tiszteletdíjakat, amiket most vissza akar kapni tőlem az állam.

Hát kérdem tisztelettel: igazságos és méltányos dolog ez? Miből élünk volna, ha még így is majd felfordultunk éhen? Ha propaganda dolgokért zsebeltem volna pénzt, ám jó, ennek a visszatérítéséről még lehetne beszélni, — de csupa magyar lapban és magyar lélekkel régen megirt elbeszélő művek honoráriumát hatósági uton, talán végrehajrással visszapörölni ma is épp úgy küzködő magyar íróktól — ez igazán méltatlan volna a magyar kultuskormányhoz!

Románia két királynéja

A román király leányát egy héttel ezelőtt vette el a görög trónörökös, a román trónörökös pedig két hét múlva tartja esküvőjét a görög király lányával. *Ferdinánd* király két legidősebb gyermekének házasságkötése földézi *Ferdinánd* házasságkötésének előzményeit és azt a sok kellemetlenséget, amely házaseletének első esztendeit nagyon megkeserítette.

A múlt században a kilencvenes évek elején, pontosan: 1891-ben az a hír járta be az egész világ sajtóját, hogy *Ferdinánd* román trónörökös, *Károly* király unokaöccse nőül veszi *Vacarescu* Helént, *Erzsébet* (Carmen Sylva) királyné udvarhölgyét.

A hír mindenütt nagy meglepetést keltett, mert hiszen az új király új dinasztiajának uralkodó családdal kellett volna házassági összeköttetést szereznie, *Vacarescu* Helén pedig — noha előkelő bojár családból származott — nem lehetett rang szerint megfelelő feleség a román trón örökösének.

A házasság terve nem is volt komoly. *Károly* király nem is tudott róla, *Ferdinánd* sem kívánta, csupán *Carmen Sylva* erőltette, akit a nagyra-vágyó udvarhölgy spiritizmus segítségével befolyásolt. Sajátságos véletlenség volt, hogy amikor már az egész világ sajtóját bejárta a hír s például az amerikai lapok többoldalas cikkeket irtak a regényesnek látszó házassági tervről, *Károly* király még akkor sem tudott róla. Csak akkor tudta meg, amikor *Sturdza* *Dimitri* miniszterelnök kihallgatásra jelentkezett s az ország és a dinasztia érdekére hivatkozva a kormány nevében tiltakozott a terv ellen.

Nagy családi jelenet következett ezután *Károly* király és a felesége között. A felhők között járó és egyébként is befolyásolt *Carmen Sylva* makacsul ragaszkodott a házassághoz, a király pedig még energikusabban ellenezte. Szó szót követett s a jelenet azzal végződött, hogy a királyné — csomagolt. Otthagytta az urát és Velencébe utazott.

Amikor *Carmen Sylva* már nem volt Bukarestben, könnyen lehetett befejezni az immár kínossá vált ügyet. *Vacarescu* Helént elbocsátották az udvari szolgálatból, *Ferdinánd*ot pedig utazni küldték. Arról azonban gondoskodtak, hogy az udvarhölgy ne juthasson sem *Carmen Sylva*, sem *Ferdinánd* közelébe.

A hirtelen világhírűvé lett *Vacarescu* Helén Párisba utazott. Szépségével, nagy műveltségével, megnyerő modorával és nagyuri életmódjával rövid idő alatt meghódította a legelőkelőbb párisi társaságokat. Költői tehetsége, amelynek azelőtt is több ízben adta bizonyosságát, a párisi számkivetettségben nagyszerűen kifejtett. Verseit a legelőkelőbb párisi lapok közölték s

Szindlát

néhány évvel utóbb már beiktatták a francia irodalomba.

De Vacarescu Helén mégis román maradt. A Champs Elysées közelében, a rue Washingtonon levő palotája a legelőkelőbb nemzetközi társaság találkozóhelye, de egyuttal a román propaganda legerősebb fészke is. A minap, hogy a királyi családban történt házassággal kapcsolatosan megemlékeztek róla a bukaresti lapok, az egyik azt mondta, hogy Vacarescu Helén Románia igazi képviselője, másik lap pedig azt írta, hogy *Románia második királynéja*.

Közbevetően megemlítem, hogy Carmen Sylva négy évig volt távol Bukaresttől és nagyon nehezen lehetett rábírní a visszatérésre. Amikor 1894-ben ismét megjelent Bukarestben, Ferdinánd már apa volt.

A trónörökös 1893-ban január 10-én esküdött hűséget Sigmaringenben, a családi fészkekben, *Máriának*, Nagybritannia és Írország hercegnőjének, aki egyuttal szász királyi hercegnő is. A házasságkötés, minthogy Ferdinánd, miként Károly király is, a Hohenzollernnek katolikus ágából származik, a római katolikus templomban történt. Mária hercegnő azonban protestáns lévén, a házasság vegyes volt, miért is Ferdinándnak és Máriának köteleznők kellett magukat arra, hogy gyermekeiket katolikusnak neveltetik. A kötelező írást meg is adták s a sigmaringeni plébános érte-itette erről a bukaresti római katolikus érseket.

Még a házasságkötés évében, 1893 október 3-án megszületett az első gyermek: *Károly*. A bukaresti érsek várta, hogy meghívják az udvarhoz és tárgyalnak vele a keresztelőről, de hiába várt. A születést követő harmadik napon hivatalos kommuniké jelent meg a lapokban arról, hogy az újszülött herceget mely napon fogják megkeresztelni a görög keleti vallás szerint, a metropolita székes-egyházában.

Az érsek erre a hirre kihallgatásra ment Károly királyhoz és magyarázatot kért. Károly kijelentette, hogy nem akar beleavatkozni ebbe a szerinte inkorrekt ügybe és minden felelősséget elhárított magától. Az érsek erre Ferdinándtól kért fölvilágosítást.

— Nem tehettem mást, mentegetőzött a trónörökös. Engednem kellett a nép akaratának.

Az érsek nem fogadta el ezt a magyarázatot és kijelentette, hogy egyházmegyéje *mindenféle összeköttetést megszakít vele*. Fölszólította, hogy többé ne tegye be a lábát egyik katolikus templomba sem, áldozni, gyónni se jöjjön, mert aki ilyen rutul rászedi az Egyházat, az nem méltó kegyeire.

Négy esztendeig szünetelt az összeköttetés a trónörökös és a katolikus egyház között s csak 1897-ben, amikor Ferdinánd nagybeteg volt és már a katasztrófát várták, szánta rá magát az érsek, hogy Károly király többször megismételt kérésének engedve, föladja neki a halotti szentséget. Ezt a kegyet is úgy kérték, hogy az utolsó lesz. De Ferdinánd meggyógyult. Később aztán k békült az egyházzal, de az érsek nem érintkezett vele többé.

Ferdinánd házaseletének első éveit, sőt egész évtizedét megkeserítették a feleségéről terjesztett pletykák. Ezeknek a pletykáknak a terjesztői azok az előkelő román urak voltak, akikkel a trónörökös né nagyon hűvösen bánt s akik ezért megharagudtak rá. Mária hercegnő ugyanis eleinte fesztelenül beszélgetett mindenkivel a társaságokban, amit azonban csak az idegen előkelőségek értettek és becsültek meg, a románok nem. Ezek bátoritásnak vettek a pajtáskodásra s ezt visszatartotta a hercegnő. Evvel haragította meg őket s ezért koholták róla a legaljasabb rágalmakat.

Pedig Mária rendkívüli jelenség mint asszony és mint királyné is. Intelligencia, jellemzilárdság és energia dolgában magasan föleje emelkedik Ferdinándnak, de anyának is kiváló. Voltaképpen anyai erényeinek köszönhette, hogy a pletykázás megszűnt.

Szundolat

Zongóra, grammofon, hang-
lemezek, húrok, stb.

STERNBERG

királyi udvari hangszer-
gyárban VII., RÁKÓCZI-ÚT
60. sz. saját palotájában

A legfinomabb anyagból készül az

„APARTOS“

SZIVARKAHÜVELY

BÉRAUTÓK

Cimre *ngyított, csukott, elegáns kocsik*
figyeln! *külföldre, vidékre és a városban*
bármely időben kaphatók a

Király Automobil R.-T.-nél

Budapest, VII., Király-utca 11.
TELEFON: József 124-01, 124-02, 124-03.

**A FRANCIA NYELV
MAGÁNTANULÁS UTJÁN VALÓ**

elsajátítására és begyakorlására alkalmas
nyelvtanok, társalgókönyvek és zsebszótárak
a francia kiejtés megjelölésével

Schidlof dr.: „1000 szó“ módszere
a francia nyelvnek elsajátita-
sára. A 10 levélben teljes nyelvtan
ára mappában 55.— K

Schidlof dr. francia zsebszótára.
Mindkét rész egybekötve 10.— K

Schenk francia zsebnyelvtana
és társalgó zsebkönyve a kiejtés
megjelölésével 12.— K

Honti: Magyar-francia beszélge-
tések a francia társalgás begya-
korlására. Ára füzve 8.— K

10% felár. — Kapható:

A KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT R.-T.

könyvkereskedésében
Budapest, IV., Duna-utca 6. szám
(Klotild-palotában, a Belvárosi kávéház mellett.)

Briliánst,

gyöngyöt, aranyat, platinát és
ezüstöt horribilis áron vesznek

Telefon
József
52-64.

Singer Testvérek

VII., Rottenbiller-u. 24.

Legújabb könyvek.

Szépirodalmi művek:

Croker: Jasva gyöngyök	60.— K
Elinor Glyn: Halcyone	55.— ..
Elynor Glyn: Három hét	44.— ..
Kosáryné: Álom	68.— ..
Lagerlöf Zelma: Krisztus legendák	49.50 ..
Marlitt: A pusztai királykisasszony	66.— ..
Rabindranath Tagore: Szület	38.50 ..
Tormay Cécile: Bujdosó könyv	58.— ..
Tschudy Klára: Napoleon fia	49.50 ..
Jézus szive naptár	37.40 ..

Közérdekű művek:

Balogh Jenő: Gróf Tisza István em- lékezete	22.— ..
Doletskó Ferenc: Takarékos építkezés	89.60 ..
Dr. Hetényi Gyula: A nőkérdés	55.— ..
Dr. Horváth Jenő: Diplomáciai tör- ténelem	81.40 ..
Jalsoviczky: Gázmotorok	242.— ..
Magyar évkönyv	121.— ..
Ormándy: A mezőgazdasági kettős számtartás	198.— ..
Rády Albert: A szélmotorok haszná- latosága a mezőgazdaságban	33.— ..

Kapható és megrendelhető:

A Központi Sajtóvállalat R.-T.

könyvkereskedésében

Budapest, IV., Duna-utca 6. szám

(Klotild-palotában, a Belvárosi kávéház mellett.)

**SZÖRMEKABÁTOK,
RÓKABOÁK, MUFFOK**

legjutányosabb árban kaphatók.

EVETOVICS SZÜCS.

BUDAPEST, V. ker., Erzsé-
bet-tér 8. szám I. emelet.